

Vanhuspalvelulain muutokset 1.10.2020

PETUR 16.12.2020 § 95
1316/05.17.00.00/2020

Vanhuspalvelulakiin on tullut muutoksia 1.10.2020. Muutoksilla säädetään iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon vähimmäishenkilöstömitoituksista. Lain muutokset koskevat sekä julkisia että yksityisiä palveluja.

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain (980/20212) henkilöstömitoituksia koskevat säädökset astuvat voimaan asteittain seuraavasti

- 1.10.2020 alkaen vähintään 0,5 työntekijää/asiakas
- 1.1.2021 alkaen vähintään 0,55 työntekijää/asiakas
- 1.1.2022 alkaen vähintään 0,6 työntekijää/asiakas
- 1.4.2023 alkanen vähintään 0,7 työntekijää/asiakas

Lain yleissäännöksen mukaisesti mitoituksen on oltava korkeampi, mikäli asiakkaiden toimintakyky, palvelutarve sekä palvelun laadun varmistaminen sitä edellyttävät.

Vanhuspalvelulain 20 §:n 1 momentissa on perussäädös toimintayksikön henkilöstöstä. Sen mukaan toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä, koulutus ja tehtävärakenne vastaavat toimintayksikön iäkkäiden henkilöiden määrää ja heidän toimintakykynsä edellyttämää palvelun tarvetta, joka turvaa heille laadukkaat palvelut.

Välittömään asiakastyöhön osallistuvia työntekijöitä ovat: sairaan- ja terveydenhoitajat, lähi- ja perushoitajat, geronomit, kodinhoitajat, sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat, sosionomi AMK-tutkinnon suorittaneet, soveltuvan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet sekä soveltuvan opistoasteen tutkinnon suorittaneet työntekijät, fysio- ja toimintaterapeutit, kuntoutuksen ohjaajat, kotiavustajat, hoitoapulaiset ja hoiva-avustajat, viriketoiminnan ohjaajat ja muut vastaavat asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitoon osallistuvat työntekijät sekä toimintayksikön johtajat ja vastuuhenkilöt.

Opiskelijat voivat osallistua välittömään asiakastyöhön silloin, jos he ovat työsopimussuhteessa toimintayksikköön ja heillä on opintojen kautta hankittu riittävä osaaminen suhteessa tutkinnon perusteisiin. Osaamisen riittävyyden arvioi viime kädessä työnantaja. Toimintayksikön työntekijä ei saa lain 3 a §:n 4 momentin mukaan osallistua lääkehoidon tehtäviin ilman asianmukaista koulutusta ja osaamisen varmistamista.

Pykälän 3 momentin mukaan toteutuneella henkilöstömitoituksella tarkoitetaan toimintayksikössä paikalla olevien välitöntä asiakastyötä tekevien työntekijöiden työpanosta suhteessa toimintayksikössä olevien asiakkaiden määrään. Henkilöstömitoitukseen lasketaan mukaan lain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettut välittömään asiakastyöhön osallistuvat

työntekijät. Välillistä työtä ei huomioida henkilöstömitoituksessa vaan siihen on varattava erillinen resurssi. Jos välillistä työtä sisällytetään asiakastyötä tekevien työntekijöiden työhön, sen osuus on määriteltävä tehtäväkuvassa ja siltä osin aikaa ei lasketa henkilöstömitoitukseen. Välilliselle työlle ei ole säädetty numeerista mitoitusta vaan toimintayksikön asiakasrakenne, tilat ja muut olosuhteet ovat erilaisia ja nämä on huomioitava henkilöstömäärän arvioinnissa toimintayksikkökohtaisesti.

Lain tarkoituksena on, että välittömän asiakastyön ja välillisen työn erottaminen toisistaan tehdään joustavasti ja asiakaslähtöisesti ja varmistetaan asiakasturvallisuus kaikissa työvuoroissa eri vuorokauden aikoina.

RAI-arviointivälineistö käyttöön viimeistään 1.4.2023

Vanhuspalvelulain 15 §:ssä on sosiaalihuoltolaki (1301/2014) täydentävät säännökset iäkkään henkilön palvelutarpeiden selvittämisestä. Iäkkään henkilön palvelutarve on selvitettävä kokonaisvaltaisesti ja palvelut järjestettävä hänen toimintakykynsä edellyttämän yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti luotettavia arviointimenetelmiä käyttäen.

Tätä sääntelyä on tarkennettu vanhuspalvelulain muutoksessa ja kuntia veloitetaan ottamaan käyttöön iäkkäiden henkilöiden toimintakyvyn arviointiin yhtenäinen RAI-arviointivälineistö. Arviointi on tehtävä RAI-välineistöä käyttäen, jos iäkäs henkilö tarvitsee palvelutarpeen selvittämisestä vastaavan ammattihenkilön alustavan arvion mukaan säännöllisesti annettavia sosiaalipalveluja hoitonsa ja huolenpitonsa turvaamiseksi. Lisäksi kunnan on huolehdittava, että RAI-arviointivälineistöä käytetään, jos hän saa kunnan järjestämiä palveluja ja hänen olosuhteissaan tapahtuu olennaisia muutoksia.

Rai-arvioinnista vastaa sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on saanut siihen koulutuksen. RAI-arviointi tehdään yleensä moniammatillisena yhteistyönä hoitoon osallistuvien tahojen kanssa. RAI-arviointi tukee osaltaan asiakas- ja palvelusuunnitelman laatimista ja sen seurantaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) huolehtii siitä, että kunnilla on maksutta käytettävissä RAI-arviointivälineistö ja saatavilla koulutusta välineistön käyttöön. THL järjestää maksutonta kouluttajakoulutusta vuosina 2021-2023. RAI-arviointivälineistön käyttöön tarvittavasta ohjelmiston hankinnasta ja sen kilpailutuksesta palvelujärjestäjä huolehtii itse. Tukeen osoitetaan valtionosuutta. RAI-arviointivälineistö tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.4.2023.

Valmistelija	Palvelujohtaja Saara Paananen, p. 0400- 115 656
Esittelijä	Perusturvajohtaja Saara Kuusela
Päätösehdotus	Perusturvalautakunnalle saatetaan tiedoksi uudistettu Vanhuspalvelulaki (28.12.2012/980) ja uudistettu Laatusuositus

hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi
2020 – 2023.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

Merkittiin pöytäkirjaan, että arjen tuen palvelujohtaja Saara
Paananen oli kokouksessa asiantuntijana läsnä tämän asian
esittelyn aikana.

- - - - -